

SIKÇA SORULAN SORULAR

TMMOB MİMARLAR ODASI ENDÜSTRİYEL TASARIMCILAR KOMİSYONU

Son güncelleme Tarihi: 25 Mart 2026

Oda kurmak bir meslek için neden önemli?

Yaygın kullanımı ile “oda” olarak adlandırdığımız kuruluşlar, Anayasanın 135. maddesinde tanımlanan **kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarıdır**.

T.C. Anayasası, Madde 135 – “Kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları ve üst kuruluşları; belli bir mesleğe mensup olanların **müşterek ihtiyaçlarını** karşılamak, **meslekî faaliyetlerini kolaylaştırmak**, mesleğin **genel menfaatlere** uygun olarak gelişmesini sağlamak, meslek mensuplarının birbirleri ile ve halk ile olan ilişkilerinde **dürüstlüğü ve güveni hâkim kılmak** üzere **meslek disiplini ve ahlâkını korumak** maksadı ile kanunla kurulan ve organları kendi üyeleri tarafından kanunda gösterilen usullere göre yargı gözetimi altında, gizli oyla seçilen kamu tüzel kişilikleridir.”

Örneğin, Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği (TMMOB), Türk Tabipler Birliği, Türkiye Barolar Birliği, Türkiye Noterler Birliği, Türkiye Ziraat Odaları Birliği, Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği (TOBB), kanunla kurulmuş kamu kurumu niteliğindeki meslek üst kuruluşlarıdır. Mimarlar Odası, Elektrik Mühendisleri Odası, Şehir Plancıları Odası, TMMOB'ye bağlı kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarıdır.

Bir meslek için “oda” kurmak, yalnızca idari bir yapı oluşturmak değil, mesleğin tanınması, güçlenmesi ve sürdürülebilirliği açısından stratejik bir adımdır. Özellikle TMMOB gibi üst birlik yapıları içinde örgütlenme, mesleğin kamusal ve hukuki statüsünü doğrudan etkiler.

Dernekler de meslek kuruluşu görevi görmüyorlar mı? Ne farkları var?

Dernek, kazanç paylaşma dışında, kanunlarla yasaklanmamış belirli ve ortak bir amacı gerçekleştirmek üzere, en az yedi gerçek veya tüzel kişinin bilgi ve çalışmalarını sürekli olarak birleştirmek suretiyle oluşturdukları tüzel kişiliğe sahip kişi topluluklarıdır (Dernekler Kanunu, Madde 2/a). Belirli bir mesleği tanıtmak ve mesleğe yönelik faaliyetler gerçekleştirmek amacıyla kurulmuş çok sayıda dernek vardır. Tasarım alanında bunların ilk örnekleri Mimarlar Derneği 1927, Grafikerler Meslek Kuruluşu (GMK) ve Endüstriyel Tasarımcılar Meslek Kuruluşu (ETMK) gibi derneklerdir. Odaların, derneklerden farklı olarak, mesleki düzenleme yapma ve denetim konusunda yaptırım uygulama yetkileri vardır.

Meslek icra edebilmek için -varsa- o meslekle ilgili kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşuna üyelik zorunludur. Derneklere üyelik konusunda ise böyle bir zorunluluk yoktur.

Anayasanın 135. maddesine göre “Kamu kurum ve kuruluşları ile kamu iktisadî teşebbüslerinde aslî ve sürekli görevlerde çalışanların meslek kuruluşlarına girme zorunluluğu yoktur.

Oda tasarımcıya ne fayda sağlar?

TMMOB Ana Yönetmeliğinin 3. maddesine göre birliğin amaçları:

- Mühendislik ve mimarlık mesleği mensuplarının **ortak gereksinmelerini** karşılamak, **mesleki etkinlikleri kolaylaştırmak**, mesleğin **genel yararlarına** uygun olarak gelişmesini sağlamak, meslek mensuplarının birbirleriyle ve halkla olan ilişkilerinde **dürüstlüğü ve güveni hakim kılmak** üzere, **meslek disiplinini ve ahlakını korumak**; **kamunun ve ülkenin çıkarlarının korunmasında**, yurdun doğal kaynaklarının bulunmasında, korunmasında ve işletilmesinde, çevre ve tarihi değerlerin ve kültürel mirasın korunmasında, tarımsal ve sınai üretimin artırılmasında, **ülkenin sanatsal ve teknik kalkınmasında** gerekli gördüğü tüm girişim ve etkinliklerde bulunmak.
- Meslek ve çıkarları ile ilgili işlerde, resmi makamlar ve öteki kuruluşlar ile işbirliği yaparak gerekli yardımlarda ve önerilerde bulunmak, meslekle ilgili bütün mevzuatı, **normları, bilimsel şartnameler, tip sözleşmeler** ve bunlar gibi bütün **bilimsel evraki** incelemek ve bunların değiştirilmesi, geliştirilmesi ya da yeniden konulması yolunda önerilerde bulunmak.

Bu doğrultuda "Oda", endüstriyel tasarım mesleğinin kapsamını belirleyen **haklar, yetkiler ve sorumlulukların kamu yararı çerçevesinde meslektaşlar tarafından düzenlenmesi** için aşağıdaki çalışmaları yürütecektir:

- **Mesleği icra standartlarının** (mesleğe giriş, mesleği icra, meslekten çıkarılma, meslek etiği vb.) ve bunlarla ilgili tüm kurumsal yapıların geliştirilmesi,
- **Endüstriyel tasarımcı unvanının** kullanımının düzenlenmesi, teknikerlik, teknisyenlik ve mühendislik dallarında endüstriyel tasarımla çok benzeşen ancak eğitim içerikleri çok farklı olan meslek isimlerinin ayrıştırılması (endüstri ürünleri tasarım teknikeri, endüstriyel ürünler tasarım teknisyeni, endüstriyel tasarım mühendisi); kurslar ve sertifika programları ile endüstriyel tasarım mesleğini icra yetkisi verme girişimlerinin önüne geçilmesi
- Endüstriyel tasarımcıların, mimarlar ve mühendisler gibi **teknik hizmetler sınıfında** kabul edilmeleri ve kamu kurumlarında teknik personel kadrosunda istihdamının sağlanması, bu doğrultuda Devlet Memurları Kanunu'nun yansıması olarak özel sektörde faaliyet gösteren endüstriyel tasarımcıların pozisyonlarının da iyileştirilmesi
- **Mesleki uzmanlığın belgelendirilmesi ve yetkilendirilmesi** (bilirkişilik, kullanıcı ve ürün güvenliği vb.)
- **Endüstriyel tasarım hizmetleri için asgari ücretlendirme** düzenlemelerinin yapılması ve denetlenmesi,

- **Ücretli çalışan endüstriyel tasarımcıların asgari ücretlerinin ve çalışma koşullarının** düzenlenmesi, özel sektörde çalışan endüstriyel tasarımcıların mühendisler ve mimarlarla eşit düzeyde maaş almalarının sağlanması,
- Endüstriyel tasarım hizmetinin yetkili ve endüstriyel tasarım lisans mezunu kişilerin yürüttüğü şirketlerce verilmesini sağlayacak **büro tescil sisteminin hayata geçirilmesi**,
- Belirli alanları kapsayan endüstriyel tasarım hizmetleri için **endüstriyel tasarımcılar ya da tescilli endüstriyel tasarım büroları ile çalışma zorunluluğu** getirilmesi (imza hakkı),
- **TC vatandaşı olmayan endüstriyel tasarımcıların** Türkiye’de hizmet verebilme koşullarının düzenlenmesi ve denetlenmesi (çalışma izni değerlendirmesi, geçici üyelik, vb.)

Oda üyeleri oda kurul ve organlarına seçilme ve seçimlerde oy kullanma hakkına sahiptir. Yukarıda sayılan düzenlemeler, üyelerin görüşleri doğrultusunda onların verdiği yetkiyle gerçekleştirilir. Odanın çözüm arayacağı, endüstriyel tasarım mesleğinin sorunları ile ilgili ODTÜ Endüstriyel Tasarım Bölümünün hazırladığı rapora [buradan](#) ulaşabilirsiniz:

Odamız kurulunca ve odaya üye olunca imza yetkimiz olacak mı?

Bir meslek sahibine verilen “imza yetkisi” o kişinin yaptığı işin ve sunduğu hizmetin sorumluluğunu üstlenmesini sağlar. Özellikle kamu yararı, insan sağlığı ve güvenliğinin söz konusu olduğu işlerde hangi uzmanlıklara sahip olan kişilerin sorumluluk üstlenmesi gerektiği odalar tarafından düzenlenen yönetmeliklerde tanımlanır. Odalaşma çalışmaları çerçevesinde endüstriyel tasarım alanında kamu yararını ilgilendiren sorumluluk içeren konularda imza yetkilerinin tanımlanması üzerine çalışmalar yapılacaktır.

Bunun ilk adımı olarak 2016 yılında kabul edilen Bilirkişilik Kanunu çerçevesinde endüstriyel tasarımcıların alanına giren bilirkişilik konuları saptanmış, bu konularda endüstriyel tasarım lisans derecesine sahip uzmanların bilirkişilik raporuna imza atabileceği konusunda görüş oluşturulmuş ve ilgili mercilere bu görüşümüz iletilmiştir. Örneğin, belediyelerde çalışan ve çocuk oyun parkları gibi projeler yapan endüstriyel tasarımcılar meslek unvanları teknik hizmetler sınıfında tanımlı olmadığı için bu projelerde imza yetkisine sahip değildirler. Endüstriyel tasarımcıların faaliyet gösterdiği farklı sektörlerde imza yetkisinin tanımlanması için ayrı bir odamızın olması önem taşımaktadır. Oda kurulunca üyelerin kolektif çalışmaları, görüşleri doğrultusunda gerekli düzenlemeler yapılacaktır.

Kullanıcı Arayüzü ve Deneyimi Tasarımı (UX/UI) ve dijital oyun tasarımı da endüstriyel tasarımcıların yetki alanında olacak mı?

Endüstriyel tasarımın tanımını ve uygulama alanlarını belirten [Endüstriyel Tasarımcılar için Etik Kılavuz](#)’da ürün, sistem, hizmet ve deneyim tasarımı yer almaktadır. Endüstriyel tasarımcıların

faaliyet gösterdiği tüm alanlara yönelik gerekli düzenlemeler, üyelerin kolektif çalışmaları ve görüşleri doğrultusunda yapılacaktır.

Endüstriyel tasarımcıların neden odası yok?

Aslında “endüstriyel tasarımcıların odası yok” diyemeyiz. “**Endüstriyel tasarımcıların bağımsız bir odası yok**” dememiz daha doğru olur. 1954’te 6235 sayılı kanun ile kamu kurumu niteliğinde bir meslek üst kuruluşu olarak kurulan Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliğinin (TMMOB) kuruluş amacı, bütün mühendis ve mimarları ihtisas kollarına ayırmak ve her kol için bir oda kurulmasına karar vermektir (Madde 2). Sayıları oda kurmaya müsait olmayan ihtisas mensupları, Birlik Umumi Heyeti kararıyla ihtisaslarına göre en yakın odaya kaydolurlar (madde 17).

1983 yılında yapılan bir başvuru üzerine, TMMOB tarafından endüstriyel tasarımcıların Mimarlar Odasına üye olmalarına karar verildi. TMMOB’nin altında bugün 500.000’in üzerinde üye bulunmaktadır; toplam 91 mühendis, mimar ve şehir plancısı unvanı temsil edilmektedir; öte yandan, TMMOB altında yalnızca 24 mesleğin bağımsız odası bulunmaktadır. Benzer şekilde, endüstri mühendislerinin, havacılık ve uzay mühendislerinin de bağımsız bir odası bulunmamaktadır; bu meslekler, Makina Mühendisleri Odası altında temsil edilmektedir.

Endüstriyel tasarımcıların Mimarlar Odasına kayıt olması kararı yeni bir karar mı? Neden haberimiz olmadı?

Hayır, yeni bir karar değil. Endüstriyel tasarımcıların Mimarlar Odasına üye olması kararı TMMOB tarafından 1983 yılında bir endüstriyel tasarımcının başvurusu sonucunda alındı. Mesleğin yeni bir meslek olması ve mesleğe ilişkin düzenlemelerin olmaması nedeniyle bugüne kadar mesleği icra eden endüstriyel tasarımcılardan çok azı oda kaydını gerektirecek durumlarla karşılaştı. Genelde yapı sektörü ile ilişkili alanlarda çalışanlar Mimarlar Odasına üye oldular.

Odalaşmak neden bugüne kadar hedeflenmedi? Bugün ne değişti?

1980’li yıllarda endüstriyel tasarım okulları ilk mezunlarını vermeye başladığında, meslektaşlarımızın sorunları mesleğin yeterince tanınmamasından kaynaklanıyordu. O yıllarda kurulan Endüstriyel Tasarımcılar Meslek Kuruluşu Derneğinin (ETMK) etkinlikleri mesleğin tanıtımına yoğunlaşıyordu. 2000’li yıllarda mesleğe ilgi arttı. Endüstriyel tasarım meslek liseleri ve iki yıllık ön lisans programları kurulmaya başladı. ETMK, 2009 yılında kurulan Türk Tasarım Danışma Konseyinin (TTDK) bir üyesi olarak bu okullardan mezun olanların aynı unvanı kullanmalarına itirazını gündeme getirdi.

Yine TTDK’nın stratejik planında yaptığı görevlendirmeye, Mesleki Yeterlilik Kurumu (MYK) tasarım meslekleri için diplomadan bağımsız olarak yeterlilik sertifikası vermek üzere kuruluşları yetkilendirmeye yönelik çalışmalar başlattı. ETMK ve endüstriyel tasarımı temsil eden diğer kuruluşlar buna itiraz ettiler. MYK Kasım 2025’te Hacettepe Üniversitesi ile imzaladığı bir protokol ile bu girişimi yineledi.

Bunlara ek olarak, 2016 yılında çıkan 6754 Sayılı Birliklik Kanunu çerçevesinde meslek alanımıza yönelik konularda birliklik yapabilmenin koşullarını diğer mühendislik ve mimarlık meslekleri gibi bizim de oda altında tanımlamamız gerekti.

Bugün yükseköğretim sistemi bir değişikliğin evresinde. Lisans eğitiminin süresinin 3 yıla düşürülmesi planlanıyor. Eğer bu değişiklik gerçekleşirse, 4 yıllık eğitimin sonunda otomatik olarak mesleki unvan kazanma durumu değişebilir. **Mesleki unvan kazanmak için 3 yıllık eğitim yeterli olmayabilir**; üzerine 2 yıllık yüksek lisans eğitimi, mesleki staj gibi ek gereklilikler gelebilir. Mesleğimizin kamuda ve özel sektörde tanınması konusundaki mevcut boşluklar daha büyük bir dezavantaj haline gelebilir ve **mesleğimiz bu süreçte zarar görebilir**. TMMOB'un meslek kollarından biri olarak, **ayrı bir oda haline geldiğimizde, bu konudaki karar alma süreçlerinde endüstriyel tasarım meslek mensuplarının da TMMOB içinde söz hakkı olacaktır**.

Tüm bu nedenlerle endüstriyel tasarımcıların oda altında örgütlenmeleri gereklilik haline geldi.

Mesleğimiz mühendislik veya mimarlık olmadığı halde TMMOB altında örgütlenebilir miyiz?

Unvanında mühendis veya mimar ibaresi geçmeyen bir meslek dalına mensup olan Şehir Plancıları 1968'de Mimarlar Odasından ayrılarak kendi odalarını kurdular. Daha sonra TMMOB yönetmeliğinde değişiklik yapıldı ve mimarlar ve mühendisler gibi meslek icraatı için oda üyeliği şehir plancıları için de zorunlu hale getirildi. TMMOB, 1983 yılında endüstriyel tasarımcılığın kendi kapsamında olduğunu karara bağlayarak meslek mensuplarımızı üyeliğe kabul etmeye başladı. Dolayısıyla mühendis veya mimar unvanına sahip olmadığımız halde diğer meslek grupları gibi biz de TMMOB altında örgütlenebiliriz.

Bağımsız Endüstriyel Tasarımcılar Odasının (ETO) kurulması nasıl bir süreç gerektiriyor?

TMMOB Meslek Dalı Ana Komisyonları Kuruluş ve Çalışma Yönetmeliği'ne göre henüz odalaşmamış meslek unvanı sahipleri, üyesi oldukları TMMOB bünyesinde bir ana meslek kolu oluşturarak meslek alanları ile ilgili örgütlenme çalışmalarına başlayabilirler. Bağlı bulunduğu oda altında çalışmalarını yürüten bir ana meslek kolu, **bağımsız bir oda olmayı sağlayacak ekonomik güce ve temsil yet boyutuna eriştiğinde** yönetmelik doğrultusunda yeni oda kurabilir. Mimarlar Odasına üye olan meslek gruplarından, bu yöntemle ayrılarak 1968'de Şehir Plancıları Odası, 1972'de İç Mimarlar Odası kuruldu.

Bağımsız bir oda olabilmemiz için

1. Gerekli **ekonomik güce ve temsil yet boyutuna** eriştiğimizi raporlayacağız:

- Mimarlar Odasına üye **132 endüstriyel tasarımcının** üçte ikisinin (**88 kişi**) ayrı bir oda kurma taleplerine ilişkin ıslak imzalı dilekçeleri sunulacak.

- Ülkemizde 1975 yılından bugüne kadar endüstri ürünleri tasarımı, endüstriyel tasarım ve endüstri tasarımı lisans programlarından mezun yaklaşık **12.000 endüstriyel tasarımcı** var. Mimarlar Odasına üye olmayan endüstriyel tasarımcıların da **oda kurulmasını destekleyen beyanları** bu noktada önem taşıyor.
- Yükseköğretim istatistiklerine göre son 4 yılda (2022-2025 arası) endüstriyel tasarım lisans programlarına **7215 öğrenci** yerleşti. Meslek kariyerlerini önemli ölçüde etkileyecek endüstriyel tasarımcılar odasının kurulmasına yönelik **öğrencilerin de destek beyanları** önem taşıyor.

2. **10-11 Nisan 2026'da Ankara'da** yapılacak **Mimarlar Odası Genel Kurulunda** ayrı bir oda kurma teklifimizin TMMOB'a önerilmesi için önerge vereceğiz

3. Eğer önerge kabul edilirse, bu önerimiz **TMMOB Genel Kurulu**'na sunulacak.

4. TMMOB Genel Kurulu önerimizi kabul ederse bir **kurucu yönetim kurulu** atayacak

5. **ETO'nun ilk Genel Kurulu** izleyen 3 ay içinde gerçekleştirilecek.

ETO'nun kurulması için desteğimi nasıl beyan edebilirim?

- **Endüstriyel tasarım lisans programı mezunuysanız** ve desteğinizi somutlaştırmak isterseniz , dilekçe formuna [buradan](#) ulaşabilirsiniz. Formu indirip endtas@mo.org.tr adresine göndermeniz yeterlidir.
- **Endüstriyel tasarım lisans programı öğrencisiyseniz** ve desteğinizi somutlaştırmak isterseniz , dilekçe formuna [buradan](#) ulaşabilirsiniz. Formu indirip endtas@mo.org.tr adresine göndermeniz yeterlidir.

ETO'yu kurmak için odaya kayıtlı üye sayısı yeterli mi?

Gerek TMMOB Kanunu gerekse yönetmeliklerinde bağımsız bir oda kurmak için kaç üyenin gerektiği konusunda bir sınır belirtilmiyor. TMMOB Ana Yönetmeliğinin 5/a maddesi, Birlik Genel Kurulunda, Odaların meslekte en az on yıl kıdemli olan üyeleri arasından, toplam üye sayısının %2'si oranında en az üç delege ile temsil edileceğini belirtiyor ($150 \times 0,02 = 3$). Buradan bir oda kurulabilmesi için en az 150 üyeye ihtiyaç olduğu sonucunu çıkarabiliriz. TMMOB'nin tarihçesine baktığımızda bundan daha az sayıda üyeye de oda kurulabildiğini görüyoruz.

Hedefimiz şu anda odaya kayıtlı üye sayısını yükseltmektense, mezunların ve öğrencilerin destek beyanları ile yakın gelecekte oda üyesi olacak meslek grubunun varlığını görünür kılmak.

Mimarlar Odasına kayıtlı üye sayısı neden yükseltilemedi?

TMMOB, Anayasamızın verdiği yetki ile kamu adına meslekleri düzenliyor ve denetliyor. Bu nedenle mesleği icra edenlere oda üyeliğini zorunlu tutuyor ve başvuru durumunda aidat borcunu mezuniyet tarihinden itibaren hesaplıyor. Biz Mimarlar Odasına üye olduğumuz için bu

odanın üyelik kabul kurallarına bağlıyız. Bu kural endüstriyel tasarım mezunlarının Mimarlar Odasına üye olmalarında en büyük engeli oluşturmuştur.

90.000'in üzerinde üyesi olan Mimarlar Odasının Mimarlık mesleğine yönelik yoğun bir gündemi ve mesleğe özgü mevzuatı vardır. Endüstriyel tasarım mesleğinin gerektirdiği düzenlemeler mimarlık mesleğinden çok farklılık gösterdiği için Mimarlar Odası yönetiminin gündemine girmek ve bu düzenlemeleri gerçekleştirmek uzun zaman almaktadır. Potansiyel üyeler için endüstriyel tasarım mesleği Mimarlar Odası içinde görünür olmadığı için üye olma ihtiyacı hissetmemekte, mesleklerinde ilerleyip mesleki düzenlemelere ihtiyaç hissettiklerinde ise birikmiş aidat borcu engeli karşılıklarına çıkmaktadır. Bu kısır döngü, üye sayısının artmasını engellemiştir. Mimarlar Odası yönetimiyle geriye dönük aidat kuralının endüstriyel tasarımcılar için esnetilmesi görüşülmüş, ancak sonuç alınamamıştır. Öte yandan bağımsız oda olduğumuzda kendi yönetmeliğimizi hazırlayıp odamızın üyelik koşullarını kendimiz belirleyebiliriz.

Üye sayısı bu kadar azken bir oda kurmak gerçekçi mi?

Bugün örgütlü üye sayısının düşük olması aslında mesleğin bağımsız bir örgütlenmeye ihtiyaç duyduğunu gösteren önemli bir veridir. Türkiye'de yaklaşık 12.000 endüstriyel tasarım mezunu bulunuyor. Ancak tasarımcıların önemli bir kısmı mimarlar odası içinde kendini tam temsil edilmiş hissetmediği veya geriye dönük aidat gibi nedenlerle üyelikten uzak durabiliyor.

Bağımsız bir oda kurulduğunda:

- meslek kimliği daha net görünür hale gelir
- tasarımcılar kendilerine ait bir örgütlenmeye katılma motivasyonu bulur
- örgütlenme oranı artabilir.

Yani bugünkü düşük sayı sürecin zayıflığı değil, sorunun göstergesi olarak görülmelidir.

Endüstriyel Tasarımcıların odalaşması için şu ana kadar ne gibi çalışmalar yapıldı?

2016 yılında Mimarlar Odası Ankara Şubesi ve Merkez başkanları ve TMMOB Başkanı ile görüşülerek endüstriyel tasarımcıların TMMOB altında örgütlenmeleri konusunda olumlu görüşler alındı. Ankara Şubesi ile yapılan toplantılar sonucunda, ilk kez bir endüstriyel tasarımcı olarak Mustafa Hasdoğan Mimarlar Odası Ankara Şubesi seçimleri sonucunda yedek Yönetim Kurulu üyesi oldu. Nisan 2016'da endüstriyel tasarımcıların beş delege ile temsil edildiği Mimarlar Odası 45. Olağan Genel Kurulunda, endüstriyel tasarımcıların TMMOB altında meslek tanımını yapmasına ve Mimarlar Odası bünyesinde odalaşma çalışmalarını başlatmasına yönelik önerge oy birliği ile kabul edildi.

Mimarlar Odası Merkez Yönetim Kurulu'nun 27 Ekim 2016 tarih 45/11 no.lu toplantısında, endüstri ürünleri tasarımcılarının Mimarlar Odasına kayıtlı olmaları, TMMOB içerisinde meslek tanımının yapılması, Mimarlar Odası içerisinde mevcudiyetlerinin somutlaştırılması ve odalaşma

yönünde örgütlenme faaliyetlerinin gerçekleşmesine ilişkin olarak Mimarlar Odası bünyesinde "Endüstriyel Tasarımcılar Komisyonu" kuruldu.

Aralık 2016'da çalışmaya başlayan komisyon, bağımsız Endüstriyel Tasarımcılar Odasını kurmak için Nisan 2018'e kadar üye sayısını yükseltmeyi hedefledi. Üç büyük şehirde farkındalık toplantıları düzenleyerek ve endüstriyel tasarım eğitimi veren okullar, tasarım etkinlikleri, sosyal medya ve e-posta grupları aracılığıyla odalaşmanın önemini anlatarak mezunları üyeliğe davet etti. Endüstriyel tasarım mesleğini kamu adına düzenlemek için ele alınması gereken temel konuları saptadı. Gerek toplantılara ve tanıtım kampanyalarına, gerek odalaşmaya destek anketine çok olumlu geri dönüşler alındığı halde Mimarlar Odasına kayıtlı endüstriyel tasarımcı üye sayısındaki artış sınırlı kaldı.

Nisan 2018'de yapılan Mimarlar Odası 46. Olağan Genel Kurulunda, **Mimarlar Odası altında meslek tanımı, mesleki hizmet, asgari ücretlendirme, meslek etiği, yarışmalar** ve benzeri konularda mevzuat eksikliklerinin tamamlanmasına yönelik sunulan önerge oy birliği ile kabul edildi.

Nisan 2022'de yapılan Mimarlar Odası 47. Olağan Genel Kurulunda, komisyonun sunduğu "Endüstriyel Tasarımcılar için Etik Kılavuz" ve "Ulusal Endüstriyel Tasarım Yarışmaları Yönergesi" oy birliği ile kabul edildi.

Mimarlar Odası altında bir Endüstriyel Tasarımcılar Komisyonu kurulmasının ne faydası oldu?

Komisyon kurulmadan önce endüstriyel tasarımcıları Mimarlar Odası altında temsil eden bir birim yoktu. Mesleğimizi ilgilendiren konular TMMOB gündemine geldiğinde, bunlar hakkında yakın meslek grupları karar alıyordu. Komisyon, meslektaşlar arasında farkındalık oluşturmaya yönelik etkinliklerinin yanı sıra, mesleki uygulamada yaşanan sorunları tespit etti, düzenleme getirilmesi gereken konuları saptadı.

- Endüstriyel tasarıma yönelik bilirkişilik konularını belirledi, bilirkişilik için gerekli nitelikler konusunda görüş oluşturdu. Bilirkişilik temel eğitimleri konusunda meslektaşları bilgilendirdi.
- Endüstriyel Tasarımcılar için Etik Kılavuz ve Ulusal Endüstriyel Tasarım Yarışmaları Yönergesininin yürürlüğe konulmasını sağladı
- Endüstriyel Tasarım kursları ve sertifika programlarına itiraz yazılarının ilgili kurumlara (İŞKUR, MYK) gönderilmesini sağladı.
- Meslek sınıflama, isimlendirme ve tanımlama sistemlerine yönelik görüş oluşturdu, raporladı ve ilgili kurumlara gönderilmesini sağladı.
- Endüstriyel tasarımcıların faaliyet alanları ve gelir düzeyleri hakkında her yıl anket çalışması yürüttü ve sonuçlarını yayınladı.
- Her yıl 29 Haziran dünya endüstriyel tasarım gününde sergi ve panel düzenledi
- Kamuda çalışan endüstriyel tasarımcıların unvan ve kadro sorunlarına yönelik Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığına yazı yazılmasını sağladı ve ziyarette bulundu.

Komisyunun çalışma raporlarına [buradan](#) ulaşabilirsiniz.

Oda kurulunca finansal sürdürülebilirlik nasıl sağlanacak?

Odaların gelir kaynakları, üye giriş ve yıllık aidatları, büro tescili, sürekli mesleki eğitim, belge ve onay işlemleri, mesleki denetim ve kontrol hizmetleridir. Endüstriyel tasarım odası da benzeri gelir kaynaklarını yönetebileceği sistemleri kurabilir ve hayata geçirebilir. Özellikle belge ve onay işlemlerinde tasarım yarışmaları ve ödül sistemlerinin hayata geçirilmesi ve onaylanması meslek alanımıza özgü etkinliklerdir.

Büro tescili hangi kıstas ve koşullara yönelik yapılacak? Zorunlu olacak mı? Deneyimli ve kendini kanıtlamış bir büro neden tescil alsın?

Büro tescili bir mesleğin iş piyasasındaki konumunu belirleyen önemli bir unsurdur. Endüstriyel Tasarımcılar Odasının büro tescil yönergesi bu konuda uzman ve deneyimli üyelerin görüşleri doğrultusunda hazırlanacaktır. Buradaki temel yaklaşım büroların verdiği endüstriyel tasarım hizmetinin endüstriyel tasarım lisans eğitimi almış, konusunda uzman ve yetkin kişiler tarafından verilmesi, bu konudaki haksız rekabetin önüne geçilmesidir. Özellikle kamu projeleri ve resmi işlerin tescilli bürolar tarafından yürütülmesi zorunluluğu getirilebilir.

Not: Odanın yapacağı düzenlemeler ETMK tarafından yürütülen eğitim akreditasyonundan bağımsızdır. Büro tescilinin akredite olmuş okulların mezunlarının yürüttüğü işletmelerle sınırlı olması söz konusu değildir.

Endüstriyel Tasarımcılar Odası neden TMMOB çerçevesinde kurulmalı? Türk Tabipler Birliği gibi bağımsız bir kanunla kurulamaz mı?

Tasarım disiplinlerini bir araya toplayan bağımsız bir kanun çıkarılması yıllardan beri tartışılan bir konudur. 40 yılı aşkın bir süredir bu tür kanunlar çıkarmaya çalışan ancak çıkaramayan meslek gruplarının varlığı, bunun gerçekleşmesi çok zor ve içinde riskler barındıran bir öneri olduğu kanısını yaratmıştır. TMMOB 1983 yılında mesleğimizi kendi çatısı altına alma kararını vermiştir. Endüstriyel tasarımcılar kendilerine tanınan bu hakkı değerlendirerek, kurulu yapı içerisinde mesleki standartların tanımlanmasında mevcut deneyimden yararlanabilirler. Bu yapı içinde odalaşmak, mesleki uygulama alanımızın diğer paydaşları, makine ve elektrik-elektronik mühendisleri, iç mimarlar vb. mesleklerle iş birliği içinde hareket etmeyi ve bu mesleklerle iletişim halinde hak ve sorumluluklarımızın sınırlarını tanımlayabilmeyi kolaylaştıracaktır.

Endüstriyel Tasarımcılar Odası kurulduktan sonra üye olunca geçmişe dönük aidat borcu ödeyecek miyim?

Yeni bir Oda kurulduğunda üyelik ödentileri kuruluş tarihinden itibaren hesaplanıyor. Dolayısıyla mezuniyetinizin üzerinden uzun bir süre geçtiyse dahi aidatınız odanın kuruluş tarihinden itibaren hesaplanır.

Üye olduktan sonra çalışmadığım dönemler için aidat ödemek zorunda mıyım?

Mimarlar Odası aşağıdaki durumlarda geçmiş dönem ödentilerinin tahsil edilmesi koşuluyla üyenin talebi ve Oda Yönetim Kurulu kararı ile üyelik ödentisi almıyor:

- Emekli veya maluliyet aylığı alıp, mesleki faaliyette bulunmayanlardan,
- Mesleki faaliyet dışındaki nedenlerle bir yıldan uzun süreli yurtdışında kalanlardan,
- Mesleki faaliyette bulunmamak kaydıyla yüksek lisans yapanlardan, öğrenimleri boyunca.

Endüstriyel Tasarımcılar Odası kurulduğunda da benzer düzenlemeler yapılabilir.

Odamız kurulduğunda endüstriyel tasarım öğrencileri de odaya öğrenci üye olabilecek mi? Öğrenci üye olmanın avantajları nelerdir?

TMMOB'nin Öğrenci Kolu Yönetmeliğinin 3. Maddesinde "Odalar/Şubeler, TMMOB tarafından kendisine üye olması karar altına alınan meslek disiplinlerinin eğitiminin verildiği üniversitelerde, Oda/Şube Yönetim Kurulu kararı ile Üniversite Öğrenci Temsilciliklerini kurabilirler. Üniversite Öğrenci Temsilcilikleri Odaların öğrenci üyeleri arasından oluşturulur" deniyor. Dolayısıyla Endüstri Ürünleri Tasarımı/Endüstriyel Tasarım Bölümlerinin mezunları gibi öğrencileri de odaya üye olabilecektir.

Oda kurulursa tasarımcıların ekonomik koşulları gerçekten değişebilir mi?

Bir meslek odası doğrudan maaşları belirlemez. Ancak ekonomik koşulları etkileyen çok kritik araçlara sahiptir. Örneğin:

- tasarım hizmetleri için asgari ücret tarifesi oluşturulması
- sözleşme standartlarının geliştirilmesi
- tasarım hizmetinin kapsamının tanımlanması
- meslek görünürlüğünün artması

Bu araçlar tasarım hizmetinin piyasa değerini yükselten faktörlerdir. Dolayısıyla oda tek başına ekonomik sorunları çözmez, ancak bu sorunları çözmek için gerekli kurumsal zemini oluşturur.

Oda kurulursa mesleğe giriş zorlaşır mı?

Amaç mesleğe giriş engeli koymak değil, mesleğin eğitim ve yetkinlik çerçevesini netleştirmektir. Bugün karşı karşıya olduğumuz risklerden ikisi; kısa süreli kurslarla meslek icrası ve meslek tanımının belirsizleşmesi gibi durumlardır.

Bir meslek örgütü bu konularda mesleğin niteliğini koruyan bir çerçeve oluşturabilir. Bu hem meslektaşları hem de hizmet alanları korur.

Oda kurulursa üyelik zorunlu olacak mı?

Bu konu yasal düzenlemelere ve odanın kuruluş sürecinde belirlenecek çerçeveye bağlıdır. Ancak önemli olan nokta şu: Bir meslek örgütü yalnızca zorunlulukla değil, meslektaşlara sağladığı değerle güçlü olur.

Oda;

- meslek tanımının oluşturulması
- tasarım hizmetlerinin çerçevesinin belirlenmesi
- kamu kurumlarıyla meslek adına iletişim
- meslek standartlarının korunması

gibi konularda aktif olursa üyelik doğal olarak artacaktır.

Endüstriyel tasarımın ayrı bir odası olması tasarım disiplinlerini daha da parçalamaz mı?

Amaç disiplinleri ayırmak değil, her mesleğin kendi alanında güçlü temsil edilmesini sağlamaktır.

Bugün mimarlar, şehir plancıları ve peyzaj mimarları ayrı odalara sahip olsalar da pek çok projede birlikte çalışmaktadır. Benzer şekilde endüstriyel tasarımın kendi meslek örgütüne sahip olması, diğer tasarım disiplinleriyle işbirliğini azaltmaz. Aksine daha güçlü bir meslek kimliği ile eşit ilişki kurmayı sağlar.

Tasarım alanı çok disiplinli. Bir oda bu çeşitliliği sınırlamaz mı?

Bir meslek odasının amacı tasarım süreçlerini sınırlamak değil, meslek hizmetlerini tanımlamak ve meslek etiğini korumaktır. Endüstriyel tasarım zaten; mühendislik, kullanıcı deneyimi, görsel iletişim, üretim teknolojileri gibi birçok alanla ilişkili bir meslektir. Bu çeşitlilik oda tarafından sınırlanmaz; yalnızca meslek hizmetinin çerçevesi daha net hale gelir.

Mimarlar Odasından ayrılmak stratejik olarak doğru mu?

Mimarlar Odası uzun yıllardır endüstriyel tasarımcıların örgütlenmesine alan açmıştır ve bu süreçte çok değerli katkılar sağlamıştır. Ancak komisyon yapısının doğal olarak bazı sınırları vardır:

- meslek mevzuatı üretme
- meslek hizmetlerini düzenleme
- meslek adına kurumsal temsil

gibi konularda bağımsız karar mekanizmaları bulunmamaktadır. Kendi meslek odamıza sahip olmak, bu alanlarda daha güçlü bir temsil imkânı yaratacaktır.

Bu süreç meslek içinde yeterince tartışıldı mı?

Son yıllarda farklı şehirlerde yapılan toplantılar, anketler ve meslektaşlarla yürüttüğümüz çalışmalarda bu konu uzun süredir komisyonumuzun ve meslektaşlarımızın gündemindedir.

Süreci şeffaf biçimde tartışmak ve meslektaşların görüşlerini almak için çok sayıda toplantı düzenlenmiştir. Bu nedenle oda kurma süreci yalnızca bir öneri değil, aynı zamanda meslek içinde yürüyen bir tartışma ve ortak karar süreci olarak görülmelidir.

Oda kurulamazsa ne olacak?

Bu süreç tek başına bir sonuç değil, aynı zamanda bir örgütlenme sürecidir. Eğer oda kurulamazsa da:

- meslek sorunları görünür hale gelmiş olur
- meslektaşlar arasında iletişim artar
- örgütlenme için yeni yollar tartışılabilir.

Ancak hedefimiz bu süreci başarıyla tamamlamak ve mesleğin kurumsal temsilini güçlendirmektir.

Oda kurulursa gerçekten aktif bir örgütlenme sağlanabilecek mi?

Bir meslek örgütünün gücü yalnızca kurumsal yapısından değil, meslektaşların katılımından gelir.

Bu nedenle oda kurulması sürecinin en önemli hedeflerinden bazıları:

- meslektaşların daha geniş katılımını sağlamak
- farklı çalışma alanlarından tasarımcıları bir araya getirmek
- ortak sorunlar etrafında birlikte çalışabilmek olacaktır.

Odanın aktif olup olmayacağı aslında doğrudan meslektaşların sahiplenmesine bağlıdır.